

бізнесу до можливостей розвивати бізнес на основі грантових ресурсів. Ці бар'єри створюють значні перешкоди для підприємців, які можуть бути вирішені шляхом надання доступної інформації про процес отримання грантів, навчання підприємців навичкам ефективного управління та використання грантів [4].

Так, можна підсумувати, що залучення та використання грантів для розвитку бізнесу у сучасних умовах є одним з потужних інструментів розвитку і зміцнення економіки України.

Список використаних джерел:

1. Дикань В., Фролова Н. Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-56>.
2. Державні програми з підтримки бізнесу: де взяти гроші для власної справи. Рубрика. URL: <https://rubryka.com/article/derzhavna-pidtrymka-biznesu/>.
3. Яковенко В.С. Новітні можливості та форми організації бізнесу в циркулярній економіці. Підприємництво: сучасні виклики, тренди та трансформації: моногр. / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. Гринько. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2023. С. 88-120.
4. Яковенко В., Казеян Н. (2019). Моделювання «життєздатності» суб'єктів креативної економіки. *Економіка: реалії часу*. 5 (45), С. 117-126. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3766868>.

Канд. екон. наук Сокол П. М., Паливода А. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Малі підприємства слугують фундаментом для національної економіки. Будучи джерелом доходів до бюджету, сприяють створенню додаткових робочих місць, зменшенню рівня безробіття та розвитку інноваційних методів у сфері бізнесу. Малий бізнес активно впливає на конкурентну боротьбу, насичуючи ринок різноманітними товарами та послугами. Розвиток цього сектору є необхідним для розкриття економічного та інноваційного потенціалу країни. За даними Державної служби статистики, у 2022 році кількість суб'єктів малого підприємництва становила 1716977 одиниць, що на 220850 одиниць менше, ніж у 2021 році та на 238142 одиниці менше, ніж у 2020 році. (Дані

наведено без урахування тимчасово окупованих територій та територій, на яких ведуться (велися) бойові дії) [1] Це свідчить про певну тенденцію до зменшення кількості малих підприємств. Отже, можна припустити, що у 2024-2025 роках кількість підприємств малого бізнесу може знижуватись. Таке припущення можна підкріпити розрахунком рівняння тренду, що є одним з найбільш ефективних методів виявлення тенденції динаміки [3]:

$$y(x) = a + bx; \quad (1)$$

де a та b – параметри рівняння, y — це послідовність значень, які ми аналізуємо, а x – номер періоду.

Для полегшення підрахунків параметр часу x задають так, щоб $\sum x = 0$.

Тоді:

$$a = \frac{\sum y}{n}; \quad (2)$$

$$b = \frac{\sum yx}{\sum x^2}; \quad (3)$$

Параметр b показує, на скільки одиниць у середньому змінюється показник за одиницю часу. Здійснивши обчислення (табл.1), отримаємо таку формулу тренду: $y(x)=1876803-869x$.

Таблиця 1

Розрахунок рівняння тренду кількості суб'єктів малого підприємництва в Україні

Рік	Кількість суб'єктів малого підприємництва (y)	x	y*x	x ²	y(x)	y-y(x)
2015	1958385	-4	-7833540	16	1880277	78108
2016	1850034	-3	-5550102	9	1879408	-29374
2017	1789406	-2	-3578812	4	1878540	-89134
2018	1822671	-1	-1822671	1	1877671	-55000
2019	1922978	0	0	0	1876803	46175
2020	1955119	1	1955119	1	1875934	79185
2021	1937827	2	3875654	4	1875066	62761
2022	1716977	3	5150931	9	1874197	-157220
2023	1937827	4	7751308	16	1873328	64499
Разом	16891224	0	-52113	60	16891224	0

Джерело: сформовано на основі [1; 2].

Отже, у середньому кількість суб'єктів малого підприємництва за рік в Україні зменшується на 869 одиниць.



Рис. 1. Графік рівняння тренду кількості суб'єктів малого підприємництва в Україні 2015-2025 рр.

Використавши розраховане рівняння тренду, можна спрогнозувати кількість суб'єктів малого підприємництва в Україні у 2024 та 2025 роках. Так, у 2024 р. цей показник може становити 1872460 од., а у 2025 році – 1871591 одиниць.

Фактори, що ускладнюють розвиток малого підприємництва, включають непередбачуваний розвиток ситуації в Україні та на внутрішньому ринку, обмежений доступ до фінансових ресурсів, недостатня кількість платоспроможних клієнтів на внутрішньому ринку, труднощі від регуляторних та фіскальних органів, таких як податкова та митниця, недостатній капітал, високі податки та збори, відсутність доступу до кредитних ресурсів, і низька ефективність системи управління. [4]

Перспективними шляхами розвитку малого бізнесу в Україні можна вважати: формування законодавчої бази, яка буде сприятливою для розвитку малого бізнесу; покращення фінансово-кредитної підтримки; забезпечення інформаційної та кадрової підтримки для бізнесу; розширення заходів щодо стимулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого бізнесу; забезпечення необхідних матеріально-технічних та інноваційних умов для розвитку.

Отже, мале підприємництво займає вагомe місце у економіці України. Проте, щоб забезпечити стійкий розвиток, необхідні ефективні заходи, такі як формування сприятливої законодавчої бази, поліпшення фінансово-кредитної

підтримки, інформаційна та кадрова підтримка, а також стимулювання зовнішньо-економічної діяльності. Розвиток цих напрямків визначить успішну перспективу для малого бізнесу в Україні, сприяючи розвитку економічного та інноваційного потенціалу країни.

Список використаних джерел:

1. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Проект «Про затвердження Порядку розслідування страхових випадків та обґрунтованості виплати матеріального забезпечення». Додаток 2. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/>.
3. Сидорук І.С. Аналіз стану та проблеми розвитку малого підприємництва в Україні. *Підприємництво та інновації*. 2021. № 18. С. 67-72. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/18.12>.
4. Стан та перспективи малого й середнього бізнесу. URL: <https://advanter.ua/blog/stan-ta-perspektivi-malogo-j-serednogo-biznesu>.

Сосюра А. Г.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВПЛИВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

У багатьох країнах світу підприємницька діяльність стикається з великою кількістю перешкод, що заважають їй розвиватися в повному обсязі. Серед таких проблем можна виділити тіньову економіку, що існує в економічних системах всіх країн, не залежно від рівня їхнього розвитку, проте різниться масштаб та розгалуженість тіньового сектору.

Тіньова економіка являє собою діяльність, спрямовану на одержання доходу, який не відображається в офіційних документах, державній статистиці. Саме це і порушує рівновагу ринку та загрожує завдати збитків державі та підприємствам, які функціонують в межах правового поля. Проте тіньовий сектор має не тільки негативні наслідки, слід сказати, що йому притаманні й позитивні, які теж вносять вагомий внесок у економіку країн.

Позитивним наслідком є стабілізаційний ефект, адже для деяких соціальних груп тіньова діяльність виступає стабілізуючим чинником. Перш за все тіньова